

NOF-Travels tur april 2007

Reiseleder
Morten Bergan

Tranedans

Hornborgasjøen i Sverige

Seksten ivrige tranekikkere i alle aldre presset seg inn i en sekstenseters buss fra Oslo fredag ettermiddag 13. april for å se den fascinerende tranedansen ved Hornborgasjøen i Sverige. Sjøfører var Håkan Billing som faktisk hadde bodd i traktene som unggutt. Normalt er det tusenvis av traner i Hornborgasjøen gjennom de første tre ukene av april. Den ekstremt tidlige våren i 2007 gjorde at samtalen i bussen dreide seg om vårtrekket – er de der ennå?

Jo da, de siste 3100 tranene var på plass. Vi ankom mens tranene fortsatt var på danseplassen – engmarkene ved Bjurum syd av Hornborgasjøen. Tranene holder til hele dagen på engene her og mesker seg med utlagt korn, mais og poteter. Får de nok for her så trækker de ikke ned jordene omkring. På kvelden, i den røde aftenssola, trekker de imidlertid unna engene for å overnatte i et tryggere

miljø i vannkanten et sted. Da drar de i småflokker, på rekke og rad, og med hese trompetstøt for å holde kontakten. Vi fikk med oss tranenes avreise til overnattingsplassen. Allerede da var alle fornøyde. Så ble det middag på en lokal bondegård i nærheten – Islanna ”hemkafe”, som driver økologisk og har innredet et ”lantkøk” i et svært koselig, gammeldags, miljø – storartet.

Morgenen etter var det tidlig opp. Nå var det tid for tranenes ankomst fra overnattingsplassen og tilbake til engene. Der skal det danses, skrikes og spises. Morgendisen legger en trolsk dis over engmarken før morgenrøden melder seg. Stemningsfullt. Til slutt varmer solen. Vi tilbrakte mye tid her. I våtmarken ligger det nemlig også mye annet å titte på - tusenvis av ender; mest brunnakke (1500 ex), krikkand (1000) og stokkand (500), men også spredte stjertand (50), snadderand (9), skjeand (5) og en enslig, langveisfarende amerikablesand. Dessuten 700 sang- og knoppsvaner og ditto grågjess gjorde det trangt om plassen på engene og i sumpmarken atmed.

Omsider trakk vi selv over til fugletårnet ved sjøens østside. Nå var det blitt så varmt, og tranene kunne ikke vente – de ville nordover. Vi så store tranesvermer som nettopp hadde lettet fra engmarkene i syd trekke langsmed vannets vestsida for så å forsvinne videre nordover. Vi tilbragte nå mye av dagen med litt mer klassisk ”fågelskådning”, som det heter på svenska, i de mange fugleskjulene der man kan sitte og titte ut av en glugge i skjulveggen og ned på sumpmarken langs Hornborgasjøen. Eller man kunne bare rusle

bortover og kose seg i sola, titte på topp-, gråstrupe-, horn-, svarthals- og dvergdykkere og en rekke andearter man ellers ikke normalt opplever hjemme i Norge.

Ettermiddagen tilbragte vi bl.a. med et besøk til et gammelt steinbrudd. Ikke bare var det dvergdykker i den lille dammen, men her hekket ”berguven” – hubroen. En kjempediger hubrohunn ruget på en avsats i klippeveggen. Omsider fant vi maken også i klippeveggen noen hundre meter bortenfor. Den dormet i kveldssola og gjorde seg klar for nattens jaktrunde. Vi fikk se dem begge to meget godt – en fantastisk opplevelse. Svenskene er flinke til å tilrettelegge for å oppleve naturen. Ikke bare er selve tranedansen og Hornborgasjøen forøvrig godt tilrettelagt for publikum, men finner de et hubrorerir så lager de sannelig til en visningsplass for skuelystne der også. Selv steinbruddet hadde informasjonsplakater i massevis. Deretter ble det enda en koselig middag på Islanna – koseligere omgivelser og vertskap skal man lete lenge etter.

De ivrigste sto, selvsagt, opp tidlig også neste morgen. Nå var tranene blitt færre (1750), men hundrevis er flott det også. Og, som nevnt, det er mange andre fuglearter å se på danseplassen. Vi fikk med oss en tur til et annet fugletårn. De mosegrodde eikeskogene og de rødmalte stugorna gjør landskapet malerisk og svært annerledes enn

her hjemme på berget. Og langs vannets, mer eller mindre sumpete, strandsone finner man mange spennede arter som f.eks. alle fem dykkerartene (loggført 100 toppdykker, 30 gråstrupedykker, 10 hornedykker, 5 svarthalsdykker), sivhauk, myrhauk, fiskeørn, 2000 sothøne, 1000 toppand, 700 kvinand, 9 lappfiskand. Og selvsagt de første vårobservasjonene av trekkfugler – jeg velger meg april.

Vi rakk en kjapp tur innom innsjøen Østen på vei hjem. Der fikk vi ”plukket” en del gjess: 300 sædgås, 50 tundra-gås og 40 kortnebbgås – og en jordugle i det vi entret bussen.

Tilsammen ble det sett 89 arter. Kun fire timers kjøring fra Norge, og fuglefaunaen er like fullt svært unorsk.

Tekst og bilder av Morten Bergan